

ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT: NATIONAL FEATURES AND WORLD TRENDS

Томчук В. В., к.е.н., доцент
Донецький національний університет
імені Василя Стуса
м. Вінниця, Україна

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-080-3-21>

ОСОБЛИВОСТІ АВТОМАТИЗОВАНОГО ОБЛІКУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Зовнішньоекономічна діяльність підприємств відіграє значну роль у розвитку економіки України, насиченні споживчого ринку товарами належної якості, просуванні товарів вітчизняних виробників на зовнішні ринки. Формування і здійснення комерційних зв'язків і іноземними партнерами, управління експортно-імпортними операціями неможливе без ефективної системи бухгалтерського обліку та використання ІТ-технологій. Впровадження програмних продуктів дозволяє не лише підвищити оперативність обробки інформації, а й покращити систему контролю за динамікою діяльності підприємства, своєчасністю виконання операцій, удосконалення та зниження ризиків в управлінні.

Дослідження розвитку експортно-імпортних операцій суб'єктів господарювання та їх автоматизації розкривають у своїх публікаціях М.Т. Білуха, О.С. Бородкін, А.М. Герасимович, С.Ф. Голов, В.Т. Єфіменко, М.В. Кужельний, В.М. Пархоменко, Л.І. Ірха, Г.Ю. Коблянська, О.О. Непочатенко, Л.М. Очеретько, М.С. Пушкар, Н.В. Федькевич та багато інших.

У теперішній час гостро постає необхідність у застосуванні сучасних ІТ-технологій у вигляді пакетних програмних продуктів для ведення бухгалтерського обліку на підприємствах, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю. Застосування

автоматизованої форми бухгалтерського обліку реалізуються за допомогою програмних алгоритмів, які формують як вигляд реєстрів, так і послідовність облікових записів. Отже, особливістю комп'ютерних форм бухгалтерського обліку є те, що вони не існують без конкретної комп'ютерної програми [2].

Однією з переваг застосування автоматизованої форми обліку є налаштування програмного продукту під вимоги та потреби конкретного підприємства. Так, в процесі здійснення діяльності встановлюється не лише можливість доступу того чи іншого користувача до програми, а і сфера його функціональних можливостей. Автоматизований облік як послідовний процес отримання, узагальнення та зберігання облікової інформації можна представити наступним алгоритму (рис. 1).

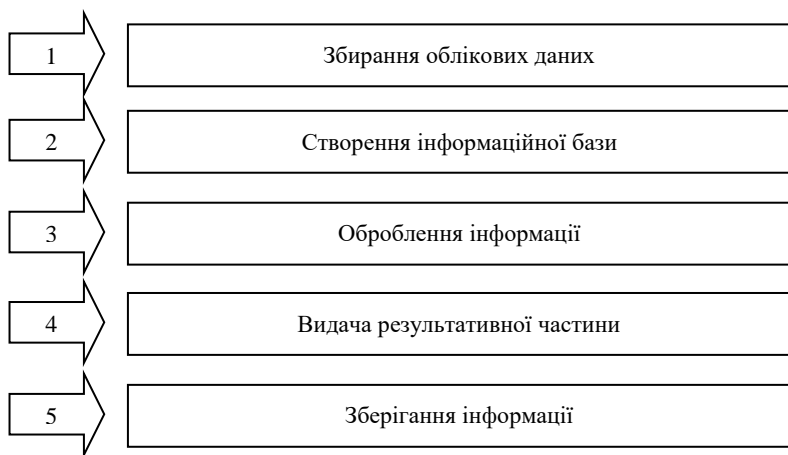

Рис. 1. Алгоритм формування електронної інформаційної бази бухгалтерського обліку

Джерело: узагальнено автором на основі [1]

Тому, завдяки використанню програмних продуктів, електронних носіїв первинної інформації, створенню електронних первинних документів, суттєво змінюється організація облікового процесу експортно-імпортних операцій.

Вітчизняний ринок програмних продуктів пропонує сьогодні низку програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку експортно-імпортних операцій, які розроблені на платформах 1С: Підприємство 8 та BAS.

1С: Підприємство 8 – програма призначена для ведення бухгалтерського, управлінського, фінансового обліку на підприємстві та управління всіма аспектами його діяльності.

Платформа 1С: Підприємство 8 реалізована у таких конфігураціях, як:

- Бухгалтерія для України (Редакція 2.0);
- Управління Торговим Підприємством (УТП);
- Управління Промисловим підприємством (УПП);
- Управління невеликою фірмою (УНФ).

BAS надає користувачам широкий спектр можливостей спрямованих на автоматизацію управління та ведення різних типів обліку (бухгалтерський, фінансовий чи податковий) підприємства.

Створення надбудов у конфігураціях дозволяє налагодити роботу програмних рішень BAS враховуючи потреби та специфіку роботи саме конкретного підприємства.

Платформа BAS реалізована у таких конфігураціях, як:

- Бухгалтерія (Редакція 2.1);
- Управління торгівлею;
- Управління холдингом;
- Управління малим бізнесом;
- Enterprise Resource Planning (ERP).

У вище згаданих програмних продуктах передбачено наступні господарські операції у іноземній валюті, а саме:

- закупівля ТМЦ і отримання робіт (послуг) з імпорту;
- включення до складу вартості придбаних ТМЦ вартості мита та інших додаткових витрат;
- реалізація товарів на експорт;
- розрахунки з підзвітними особами у іноземній валюті;
- придбання та продаж іноземної валюти;

- інші операції із грошовими коштами у іноземній валюті;
- регламентні операції із переоцінки залишків у іноземній валюті на дату балансу.

Особливості автоматизованого обліку експортно-імпортних операцій підприємств, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю розглянемо на прикладі платформи 1С: Підприємство 8 у конфігурації Управління Промисловим підприємством (УПП).

Для відображення закупівлі товарів, ввезених як імпорт, слід зареєструвати з контрагентом договір виду «з постачальником» і вказати іноземну валюту. У такі договори автоматично підставляється схема податкового обліку «ЗЕД (Імпорт / Експорт)».

Матеріальні активи, отримані по імпорту, оприбутковуються документом «Надходження товарів і послуг» без ПДВ. У документі вказуються ціни у валюті договору з іноземним постачальником. Розрахунок гривневого еквівалента здійснюється автоматично при проведенні документа і відображається тільки в проводках. У формі документа суми у валюті регламентованого обліку не відображаються. Курс для розрахунку гривневої суми використовується в залежності від наявності або відсутності авансового платежу. Вартість запасів визначається у відповідність з розрахованим гривневим еквівалентом. ПДВ з імпорту товарів нараховується тим же документом, що і основні митні витрати – «ВМД з імпорту».

Отримання послуг від нерезидента відображаються за тими ж принципами – у рамках договору в іноземній валюті. Акт отриманих послуг так само відображається документом «Надходження товарів і послуг» без ПДВ на закладці «Послуги». Вантажна митна декларація при цьому не оформлюється. Послідовність реєстрації податкових документів і схеми проводок нарахування ПДВ відображена схематично (рис. 2). Варто зазначити, що податкові зобов'язання необхідно нарахувати у тому ж місяці, коли отримано акт виконання послуг від нерезидента, а податковий кредит нарахувати у наступному місяці.

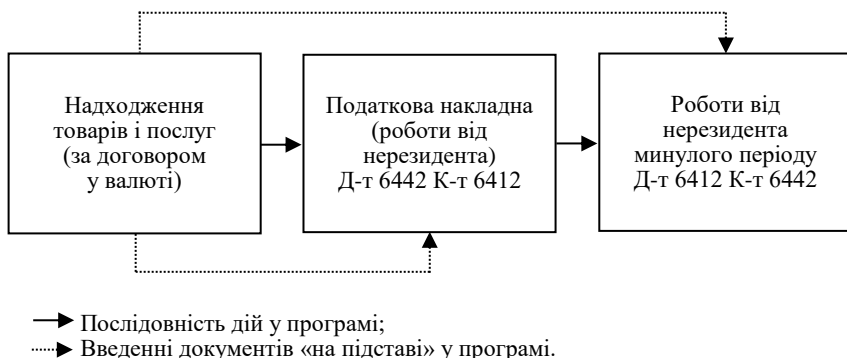

Рис. 2. Послідовність реєстрації ПДВ щодо отриманих послуг від нерезидента

Варто зазначити, що відображення операцій із реалізації ТМЦ на експорт здійснюються аналогічно до операцій з імпорту.

Таким чином, застосування функціональних можливостей автоматизованих програмних продуктів дасть у сфері експортно-імпортних операцій дозволить покращити оперативне надходження інформації, яка необхідна для обліку, аналізу, контролю планування та прогнозування результатів діяльності.

Література:

1. Бурак І.О. Переваги автоматизованого обліку розрахунків на підприємствах торгівлі *Економіка. Управління. Інновації*. 2015. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2015_1_8.
2. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку : навчальний посібник / 3-тє вид., випр. і доп. Київ : Знання, 2006. 350 с